

یادآوری با پیامبر، انتخاب با انسان

حسابرسی با خدا

احمد عدالتیان در ادامه مرور سوره‌های قرآن کریم به سوره مبارک غاشیه (پوشش) رسیدیم و آیات یک تا ۲۰ را باهم تلاوت کردیم. خداوند متعال در آیات پایانی (۲۱ تا ۲۶) این سوره می‌فرماید: «فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ لَّسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّطٍ إِلَّا مَن تَوَلَّى وَكَفَرَ، فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ: إِنَّ إِلَهَنَا إِيَائِهِمْ، ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا جِسْمَهُمْ؛ پس تذکر بده که همانا تو تذکردهنده‌ای و بر آنان، سیطره و تسلطی نداری، مگر آن‌که روی گرداند و کفر پیشه کرد[به تذکر توگوش نمی‌دهد] که خداوند او را به بزرگ‌ترین عذاب، مجازات می‌کند. همانا بازگشت آنان به سوی ماست. آن‌گاه حسابشان بر ماست.»

خداوند متعال در آیات پایانی این سوره و پس از بیان احوال روز قیامت، به پیامبر خود می‌فرماید این یادآوری‌هایی که به تو وحی کردم و تو به مردم می‌گویی، جز در صاحبان خرد، در بقیه اثر نخواهد گذاشت، اما تذکر برای اتمام حجت است تا کافران در قیامت نگویند که چرا برای ما هشداردهنده‌ای نفرستادی.

همچنین سزای کسانی که تذکرها را قبول نکنند و نادیده بگیرند، «بزرگ‌ترین عذاب» خواهد بود که عذابی شدید و ابدی است. در پایان نیز یادآوری می‌شود که بازگشت همه به سوی خداوند است. پیامبران الهی نمی‌توانند بازور کسی را خدا باور کنند، ولی تذکرانی که می‌دهند، از همه جهات، با استفاده از امور حسی و عقلی و نشانه‌هایی از همین دنیاست و کسی که بعد از اتمام حجت، بازهم حق را نپذیرد، مورد بازخواست قرار خواهد گرفت. حسابرسی از سنت‌هایی است که خداوند بر خود واجب کرده است و قهر الهی نیز درجاتی دارد و قرار از آن برای هیچ‌کس، امکان نخواهد داشت.

مشاوره

گاهی باید دوباره یکدیگر را بشناسیم

علیرضا وکیلی آگاهی زن یا شوهر با خودش فکر می‌کند: «همسر دیگر آن آدم سابق نیست!» کسی که روزی برای شنیدن صدایش ذوق داشت، حالا بیشتر سکوت می‌کند، کسی که قبل با یک لبخند، خستگی را از تن همسرش بیرون می‌برد، این روزها خودش خسته و کم حوصله است. گفت‌وگوها کوتاه شده است، دلخوری‌ها بیشتر و فرصت کنارهم بودن کمتر، گاهی هم پای فرزند، گرفتاری مالی، فشار کار، بیماری یکی از اعضای خانواده یا بد خالت اطرافیان به میان آمده است. هرکدام از این اتفاق‌ها می‌تواند حال آدم را تغییر دهد و رابطه‌ای را که زمانی گرم و صمیمی بود، تحت تأثیر قرار دهد.

در چنین شرایطی، به جای اینکه مدام بیرسیم «نمی‌دونم چرا همسرم اخلاق و رفتارش عوض شده؟»، شاید بهتر باشد از خودمان بیرسیم؛ «در این روزهای متفاوت، چطور می‌تونیم دوباره حال یکدیگر را درک کنیم؟» قرآن کریم هدف زندگی مشترک را فقط کنارهم بودن نمی‌داند، بلکه از پیوندی سخن می‌گوید که در آن آرامش، محبت و مهربانی شکل می‌گیرد: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَن يَخْلُقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةَ وَرَحْمَةٍ، از نشانه‌های خدا این است که برای شما از جنس خودتان، همسرانی آفرید تا در کنار آنان آرامش یابید و میان شما محبت و رحمت قرار داد.»(روم/۲۷)

نکته مهم این است که خانه باید جای آرام گرفتن باشد، نه جایی که زن و شوهر پس از تحمل فشارهای بیرون، در آن نیز با سرزنش و تحقیر رویه‌رو شوند. اما آرامش خانه با محبت یک طرفه، ساخته نمی‌شود. قرآن کریم در کنار توصیه به معاشرت شایسته با همسر می‌فرماید: «وَعَاشِرُهُمْ بِالْغَيْرِ»؛ با همسرانتان به شایستگی و نیکی رفتار کنید. «نساء/۱۹» این سفارش را نباید فقط به روزهای خوشی منحصر کرد.

معاشرت نیکویی یعنی وقتی همسرمان مثل همیشه شاداب نیست، به جای متهم کردن او به بی‌محبتی، حالتش را جویا شویم؛ وقتی از چیزی ناراحتیم، به جای قهر طولانی یا کنایه، حرفمان را محترمانه برنیم و وقتی اشتباهی رخ می‌دهد، به جای بیرون کشیدن همه خطاهای گذشته، درباره همان مسئله گفت‌وگو کنیم. گاهی چند جمله ساده مثل «این روزها خسته به نظر می‌رسی؛ کاری هست که بتوانم برایت انجام بدهم؟» می‌تواند شروع دوباره یک رابطه باشد.

آداب زیارت

قصد زیارت یا قصد خرید؟

حسین ابراهیمی انیت عمل در معارف دینی ما خیلی مهم است. وقتی به مشهد می‌آیید، فقط قصد شما زیارت باشد یا اگر مشهدی هستید، فقط به نیت زیارت از منزل خارج شوید و نیت خود را خالص کنید. حکایت تکان دهنده‌ای از یکی از بزرگان در این باره وجود دارد؛ ملاعباس تربتی، از عرفا و علمای عصر خودمان است؛ او از اهالی تربت حیدریه بود و همان‌جا کشاورزی می‌کرد. اهل کشف و کرامات و مقامات معنوی بود و در بحث‌های علمی و فقه از علمای زمان خود محسوب می‌شد. کتاب «فضیلت‌های فراموش شده» را پسرش حسینیعلی راشد درباره او نوشته است.

می‌گویند شیخ عباس همیشه قصد چندروز زیارت می‌کرد و راه می‌افتاد سمت مشهد، یک بار همسرش قبل

از راه افتادن از او درخواستی می‌کند، به او سفارش می‌کند از مشهد برایش یک جفت کفش بیاورد. شیخ عباس چشمی می‌گوید و می‌رود و فردای آن روز برمی‌گردد و کفش را به همسرش می‌دهد. همسر شیخ با تعجب می‌پرسد: «چقدر زود برگشتی؟» شیخ جواب می‌دهد: «[فقط] رفته بودم کفش بخرم؛ حالا به قصد زیارت می‌روم و چندروزی هم می‌مانم».

مزار این عارف بزرگ در صحن نو یا همان آزادی، آخرین غرفه ضلع شمال غربی قرار دارد. شیخ این‌طور وصیت کرده است: «مرا در صحن مطهر دفن کنید که قدم زائران حرم به روی چشم‌هایم باشد...» این بزرگان اهل کرامت، نتایج مهمی از زیارت امام‌رضا^(ع) نصیبتشان می‌شده است اما می‌دانستند آن زیارتی ارزش دارد که خالص باشد؛ یعنی شما فقط قصدتان زیارت حضرت باشد نه هیچ چیز دیگری. آن‌گاه این زیارت می‌تواند دارای ارزش و پاداش‌های بزرگ و نتایج معنوی باشد.

شکر

۴شنبه
۱۵ مهرماه ۱۴۰۵
۲۵ ربهانی ۱۴۸۸
شماره: ۲۷۲۷

۱۴

معارف

حضرت آیت‌الله العظمی سید علی خامنه‌ای رحمته‌الله رهبر شهید انقلاب،

به زبان خودتان هم با امام رضا^(ع)، حرف بزنید

سعی کنید درحرم امام رضا^(ع)، ولو دو دقیقه، دل را فارغ کنید از بقیته شاغل‌ها و متصل کنید به معنوتی که در آن جا حضور دارد و حرفتان را بزنید. به زبان خودتان هم با امام رضا^(ع)، حرف بزنید. اشکال ندارد.

دارالذکر

گفت:

گوش کن بالب خاموش سخن می‌گویم پاسخم گو به نگاهی که زبان من و توست ۱۳۸۲/۰۷/۰۶

واکاوی ادب از منظر حضرت رضا^(ع)

در گفت‌وگو با با حجت‌الاسلام والمسلمین اسلامی‌فر

مشق ادب در آستان آفتاب

علیرضا وکیلی از زیارت امام رضا^(ع) فقط حضور

در حرم و خواندن زیارت نامه نیست؛ زائر وقتی به محضر امام معصوم^(ع) می‌رسد، درحقیقت با مسیر و مکتب او تجدیدعهد می‌کند. حجت‌الاسلام والمسلمین جعفر اسلامی‌فر در گفت‌وگو با ما، با تأکید بر جایگاه «ادب» در مکتب اهل بیت^(ع)، آن را یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های اولیای الهی و معیار ارزش انسان معرفی می‌کند و با اشاره به سیره امام رضا^(ع)، از ادب دربرابر خداوند، رعایت آداب حضور در حرم امام معصوم^(ع)، اهمیت نماز اول وقت، پرهیز از بگویمگو، اسراف نکردن و کم کردن درخواست از دیگران سخن می‌گوید.

گفت‌وگو

حجت‌الاسلام علیرضا اسلامی‌فر

زیارت، تجدیدعهد با امام معصوم^(ع)

وقتی به زیارت یکی از اولیای الهی می‌رویم و درحرم امام معصوم^(ع) حضور می‌یابیم، یکی از اهداف این است که مسیر زندگی خودمان را در همان راهی انتخاب کنیم که آن ولی خدا قرار دارد و در همان مسیر حرکت کنیم. زائری که به حرم امام رضا^(ع) می‌آید، درحرم‌نماز می‌خواند، عبادت می‌کند و ولی خدا را زیارت می‌کند. درحقیقت می‌خواهد به خدای عزوجل عرض کند: «خدایا، من مسیر و روشی را که این ولی‌توداشته‌است، انتخاب کرده‌ام. دوست دارم پیرو چنین شخصی در مسیر بندگی تو باشم؛ آن چنان که این ولی، تو را عبادت کرد، من هم دوست دارم مثل او تو را بندگی و عبادت کنم.» حقیقت زیارت این است. زائر با حضورش در حرم امام معصوم^(ع)، آنچه اعتقاد دارد و می‌خواهد عمل کند، در وجود خودش تثبیت می‌کند. تجدیدعهدی با امام معصوم^(ع) دارد که من در گذشته پیرو شما بودم و در آینده هم در مسیر شما خواهم بود.

ارزش انسان به علم و ادب است

یکی از ویژگی‌های اولیای خدا ادب است و تأکید می‌کنند که دوستانشان هم در زندگی، آداب را به خوبی رعایت کنند یا به تعبیر خودمان، آدم باادبی باشند و بی‌ادب و بی‌معرفت نباشند. ادب یک کمال برای انسان است. حضرت امیرالمؤمنین^(ع) می‌فرمایند: «یا مؤمن، إن هذا العلم و الأدب ثمن نفکس، فاجتهد فی تعلمهما؛ فما یزید من علمک و ادیک یزید فی ثمنک و قدرک؛ ارزش تو به علم و ادب است؛ تلاش کن علم و ادبیت بیشتر شود؛ زیرا هرچه بر علم و ادب تو افزوده شود، ارزش و قدر تو نیز بیشتر می‌شود.» معیارهای ارزش‌گذاری در دنیا، گاهی پول و ثروت است؛ هرکه مال بیشتری داشته باشد، ارزش بیشتری برای او قائل می‌شوند. اما در مکتب اهل بیت^(ع)، کسی که علم و ادب دارد، ثمن و قدرش بیشتر است. امیرالمؤمنین^(ع) در تعبیر دیگری می‌فرمایند: «طالب‌الأدب أحزم من طالب‌الذهب؛ کسی که دنبال ادب است، دوراندیش‌تر و آینده‌نگرتر از کسی است که دنبال طلاست.»

از امام رضا^(ع)، ادب زندگی را بیاموزیم

اگر زائر امام رضا^(ع) هستیم، باید در کنار زیارت، از امام خود نیز چیزی بیاموزیم. زیارت یعنی اینکه در مسیر آن بزرگوار قرار بگیریم و رفتار خودمان را با رفتار ولی خدا هماهنگ کنیم. ادب فقط چند رفتار ظاهری نیست؛ ادب دربرابر خدا، ادب در حرم، ادب در خانواده، ادب در محیط کار و ادب در معاشرت با مردم است که همه امور زندگی ما را شامل می‌شود. امیرالمؤمنین^(ع) فرمودند: «انسان به طلا و نقره نیاز ندارد؛ بیشتر از آن به ادب نیاز دارد.» بنابراین باید ببینیم دربرابر خداوند چه عملی شایسته است و همان را انجام دهیم. خداوند ما را به آداب دینی مؤدب کند و در پیروی از امام رضا^(ع) و اهل بیت عصمت و طهارت^(ع) بیش از گذشته موفق بدارد و ما را مایه آبروی امام زمان علیه‌السلام قرار دهد!

حجت‌الاسلام والمسلمین اسلامی‌فر:
معیارهای ارزش‌گذاری در دنیا، گاهی پول و ثروت است؛ هرکه مال بیشتری داشته باشد، ارزش بیشتری برای او قائل می‌شوند. اما در مکتب اهل بیت^(ع)، کسی که علم و ادب دارد، ثمن و قدرش بیشتر است

دستورالعمل امام رضا^(ع) برای کنترل خشم

خودمان و اطرافیانمان رخ می‌دهد، بهتر معنای این سخن عالم آل‌رسول^(ص) را درک می‌کنیم. چه بسیار دعو‌ها و اختلافات عمیق که جرعه آن‌ها با یک عصبانیت ساده و فرونخوردن خشم آغاز شده است! چه بسیار پرونده‌های قضایی که به‌دلیل عصبانیت‌ها در دادگاه‌هاگشوده شده و چه بسیار افراد موجه و معوقلی که به‌دلیل یک عصبانیت ساده که به دعوا و زدوخرد ختم شده است. اکنون در زندان‌ها به سر می‌برند!

خشم، ایمان را فاسد می‌کند

اگرچه خشم و عصبانیت نیز مثل همه احساس و قوه دیگری که در تنظیمات کارخانه‌ای انسان وجود دارد، کارایی‌های خاص خود را دارد اما وقتی از تعادل خارج می‌شود و شکل طغیان و عصبان به خود می‌گیرد و بساط عقل را جمع می‌کند، به شدت خطرناک و آسیب‌رسان می‌شود؛ برای همین هم روایات، ما را از آن نهی و عقوبتش را بیان کرده‌اند؛ پیامبر اکرم^(ص) در مذمت خشم می‌فرمایند: «غضب، ایمان را فاسد می‌کند؛ چنان‌که سرکه عسل را فاسد می‌کند.» و امام محمد باقر^(ع) نیز فرموده‌اند:

نسخه‌های ساده درمان خشم

برای محبان و دلدادگان امام رضا^(ع) که می‌خواهند به میل و رضای حضرت ثامن‌الحجج^(ع) عمل کنند و از خشم که کلید هر بدی است مصون بمانند، نسخه‌های متعدد دینی درمان ابتلا به خشم و جلوگیری از خطرآفرینی وجود دارد که مهم‌ترین آن‌ها ذکر و یاد خدا و مداومت بر گفتن «اغُوذُ بِاللّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، وَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» است؛ چنان‌که پیامبر مهر و رحمت^(ص) آن را تجویز کرده‌اند. نقل است ایشان در مواجهه با فردی که

۳ رفتاری که خدا نمی‌پسندد

امام رضا^(ع) می‌فرمایند: «إن الله يبغض القيل والقال، وإضاعة المال، وكتبة السوال»؛ خدای متعال سه چیز را نمی‌پسندد؛ بگویمگو، ضایع کردن مال و زیاد درخواست کردن از دیگران.

اول؛ بگویمگو: زن و شوهر یا دو نفر باهم بحث می‌کنند؛ یکی حرف خودش را می‌زند و دیگری هم جواب می‌دهد و بحث ادامه پیدا می‌کند. انسان باید حرف حقش را بزند و استدلالش را بیان کند، اما نباید بحث را به جدال لفظی و نزاع، تبدیل کند. بگویمگو، کینه و بغض ایجاد می‌کند و آرامش زندگی را از بین می‌برد.

دوم؛ ضایع کردن مال. اگر خداوند به انسان مال داده است، برای ریخت و پاش و اسراف نیست. انسان باید در حد شأن و نیازش استفاده کند. اگر اضافه‌آمد، درراه خدا، برای نیازمندان و دیگران مصرف کند. نقل شده است که امام رضا^(ع) سبب نیم‌خورده‌ای را در سطل زباله دیدند. آن را برداشتند و فرمودند: «اگر شما نیاز ندارید، کسانی هستند که به آن نیاز دارند.» چرا باید غذا و میوه در خانه خراب شود و دور ریخته شود؟

سوم؛ کثرت سؤال و درخواست از دیگران. انسان تا جایی که می‌تواند، باید کارهای خود را انجام دهد و داند از دیگران چیزی نخواهد. درروایت آمده است که پیامبر اکرم^(ص) به کسانی که آرزوی هم‌نشینی با ایشان در بهشت را داشتند، فرمودند درمقابل، شما نیز چیزی را برای من ضمانت کنید؛ اینکه از مردم چیزی نخواهید. این ادب اجتماعی است؛ در خانه، در محیط کار و در جامعه.

از شدت عصبانیت، برافروخته شده بود، فرمودند: «من جمله‌ای می‌دانم که اگر آن را بگویم، خشمش از بین می‌رود! اگر بگوید

أَعُوذُ بِاللّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.» (صحیح بخاری، ج ۲، ص ۹۹). مولای متقیان^(ع) نیز سکوت را برای درمان عصبانیت مناسب می‌دانند و می‌فرمایند: «خشمگینی را با سکوت، معالجه کنید.» (غررالحکم، ج ۲، ص ۲۰۲)

از مدار حق خارج نشویم

نکته دیگری که امام رضا^(ع) برآن تأکید می‌کنند و به وقت خشم و عصبانیت از چیزی باید به آن توجه کرد، خارج نشدن از مدار حق و عدالت است. امام مهربانی‌ها در این باره تأکید می‌کنند: «مؤمن هرگاه غصب کند، غضبش او را از مدار حق خارج نمی‌سازد.» امام رضا^(ع) که ما بیشتر به وصف رأفت و مهربانی ایشان را می‌شناسیم، باین دو روایتی که درباره خشم بیان کرده‌اند، سبک خاصی از زندگی را نشان ما می‌دهند؛ اینکه به‌دانیم خشم و عصبانیت چطور ما را از مسیر صحیح، منحرف و پایمان را به بدی‌ها باز می‌کند و دوم آنکه نباید به بهانه عصبانیت از کسی یا چیزی، با روی حق و حقیقت گذاشت. عمل به همین دو آموزه رضوی، زندگی ما را مقابل بسیاری از مشکلات، بحران‌ها و مصیبت‌ها بیمه می‌کند.

درنگ